

**Նվիրում է, Նայասպանում,
քրիստոնեության ընդունման
1700-ամյակին**

ԽԱՉԱԿԱՇՏՈՒԹՅՈՒՆ - ԵՐԿՐՊԱԳՈՒՄ ԽԱՉԻՆ

Նամաշխարհային կրոնի սկզբնաղբյուր,
«Նիսուս Քրիստոսի մկրտիչ նախակարապետը:

Խաչապաշտություն-քրիստոնեություն»:

Աստվածաշնչում ասվում է, որ մինչև ջրհեղեղը երկրի վրա ապրում էին ժողովուրդներ, ովքեր խոսում էին մեկ միասնական լեզվով: Ակներն է, որ նրանք ունեին մեկ միասնական հավատ, մեկ միասնական Աստված: Նա և իր ընտանիքի մեջ կանգ առավ Նոյի վրա և օգնեց նրան փրկվել ջրհեղեղից Տապանով և լողալ դեպի Մասիս /Արարատ/ լեռը:

Փորձենք վերականգնել նախաջրհեղեղյան կրոնի /նախակրոնի/ մի քանի խորհրդանիշներ: Ինչպես աշխարհի բոլոր այբուբենները ծնունդ են առել հիմնվելով մեկի՝ սինայական (հիկսոսյան), այնպես էլ բոլոր կրոնները, ինչպես ծառի ճյուղերը, ունեն ընդհանուր, հիմնական արմատ:

«Քաղաքակրթության քարե տարեգրությունը» թեմատիկայով հետազոտությունները թույլ տվեցին «քար - գար, խաչ- քառաթև» լեզվաբանական համակարգում կառուցել նախակրոնում քննարկված հիմնարար հասկացություն և կարեգործիներ /բանալի բառեր/: Նարցերը մշակելիս մեթոդաբանական հիմք հանդիսացան հեթանոսական հիմնական կանխադրույթները՝

- քար և քառաթև հասկացությունը (և դրանց ածանցյալները) բավական հաճախ հանդիպում են աստվածաբանական խորհրդանիշներում: Նույնիսկ Քրիստոսը, Աստվածաշնչում, նույնացվում է անկյունային քարի հետ (անկյունաքար),

- քառաթևի պատկերը հայտնի է բազմաթիվ ժայռային նկարներից և ժայռապատկերներից աշխարհի շատ երկրներում (քրիստոնեության ծագումից շատ առաջ): Նարկապես իրենց բազմաթիվ տարատեսակությամբ և ձևով հանդիպում են Նայասպանի լեռներում:

- աշխարհի ժողովուրդների առասպելների հիմնական սյուժեները, իրենց մշակութային հերոսները ոչ միայն նման են միմյանց, այլ նաև, ինչպես համարում են բազմաթիվ մասնագետներ, ունեն ընդհանուր արմատներ:

- բազմաթիվ լեզվական ընդհանրություններ (սեմիտական, հնդեվրոպական և ուրիշ) ընդհանուր արմատային երրորդության և երկրորդության առկայությունը կր-ՍԸ, քեր- ՍպԸ, քոր-ՍՏԸ, քար-ՍՈՐ, քիր-ՍՌԸ, քուր-ՍցԸ, քր-ԼԸ, գր-ՀԸ, գեր-զպԸ, գոր-ՀՏԸ, գիր-ՀՌԸ, գուր-ՀցԸ,

գար-չՈՐ հիմքերի վրա: Ընդ որում հայոց լեզվում այս փառերի հիմքերի վրա պահպանվել են բոլոր հնարավոր բառակապակցությունները:

- աշխարհի ժողովուրդների այբուբենների առաջացման համար հիմք է ծառայել հիկսոսական այբուբենը (ի դեպ, դրա վերջին փառը ունի խաչի ձև),

- Նայկական լեռնաշխարհը՝ աշխարհի հնագույն քաղաքակրթության բնօրրան է: Նախակրոնի ընդհանուր մոդելի վերականգնումը հաջողվեց իրականացնել ականավոր հայ գիտնական-փիլիսոփա և բանաստեղծ Գրիգոր Նարեկացու, հայոց պատմության նահապետ Մովսես Խորենացու աշխատությունների շնորհիվ, ինչպես նաև հիմք ընդունելով մինչև մեր օրերը հասած. «Սասունցի Դավիթ» հայկական էպոսի հաղթանակներից բխող պատմությունները: Ընդհանրացնելով և սինթեզելով քննարկվող նյութը, հեղինակի համար, եզրակացություն արվեց, որ էպոսի կրոնական փարբերը վերաբերվում են ոչ թե հեթանոսական ժամանակաշրջանին /ինչպես համարվել է մինչ օրս/, այլ առավել վաղ ժամանակաշրջանի՝ մինչջրհեղեղյան, որը բնորոշվում է ինչպես խաչապաշտության (խաչապաշտություն-крестопоклонства, խաչին երկրպագել- крестопоклонения, աստվածապաշտություն-богопоклонения, աստծու որդուն երկրպագել-поклонения сыну божему, աստվածապաշտություն, աստղապաշտություն) ժամանակաշրջան:

Մինչև հեթանոսությունը և կռապաշտությունը աշխարհում գոյություն ուներ ընդհանուր կրոն՝ խաչապաշտությունը: Այն ազատ և երջանիկ մարդկանց կրոնն էր, կրոնը համաշխարհային հնագույն քաղաքակրթության, ժողովուրդների, ուլքեր խոսել են միասնական լեզվով: Սա եղել է մինչև մարդկային խոսքի բաժանումը:

Ժողովուրդների հեռանալը միասնական հավաքի պարփիրաններից անկասկած և որոշակի դեր խաղաց այն բանում, որ Աստված գայրացավ և «անհավաքարիմներին» պարժեց ջրհեղեղով:

Նոյը և իր որդիները մնացին հավաքարիմ աստվածահավաքներ-խաչապաշտներ, և դրա համար էլ Աստված նրանց «ընտրեց», օրհնեց կյանքը և բնակեցումը երկրի վրա: Նոյի սերունդների (համապատասխանաբար՝ Մեմի, Նաբեթի և Քամի) հեղափոխական հեռանալը նախահայրերի կրոնից վերջ ի վերջո բերեց. Բաբելոնյան աշտարակաշինությանը, երբ Աստված «բարկացած», բաժանեց մարդկային խոսքը...

Սակայն, ի փարբերություն մնացածի (Մեմի և Քամի) Նաբեթի սերունդները ներառյալ Միմի երկու որդիները, ապրելով Նայկական լեռնաշխարհում, պահպանել են խաչապաշտության ավանդույթները և միասնական խոսքի արմատները: Քամի և Մեմի սերունդներում հեթանոսության և կռապաշտության ծագումն ու զարգացումը /օրինակ. Ոսկե հորթի պաշտանմունքը, ըստ Աստվածաշնչի/ և ամեն ինչի վրա գերիշխելու պայքարը ուղեկցվել է խաչապաշտության մնացորդների ոչնչացմամբ: Ի վերջո, կռապաշտներով շրջապատված աշխարհում մնացին խաչապաշտների միայն երկու կղզիներ՝ մի քանի գյուղեր Փամբակում /Նայաստան/ և Երուսաղեմում /«Սասունցի Դավիթ»/:

Նին Եգիպտոսում, կռապաշտների հզոր պետությունում, Մարա Մելիքի փիրապետության ընթացքում, կային մի քանի փներ, որտեղ գաղտնի շարունակում էին ծառայել և երկրպագել աստծուն: Նենց այս խաչապաշտներն էին, որ թաքուն նամակ ուղարկեցին Սասուն, հայրենիք, մայր-խաչապաշտից ծնված՝ էպոսի մանկահասակ հերոսին սպառնացող վրանգի մասին:

Մի քանի աստվածաշնչյան բաղադրիչ փարբեր բերենք «Սասունցի Դավիթ» էպոսից՝

1. Քառաթև՝ Պարերազմա խաչ (քաջության խորհրդանիշ) Սասունցի Դավիթի աջ թևին: Ճակարագրական պահերին նա երդվում է քառաթևով և դիմում Մարութա աստվածածնին:
2. Մարութա աստվածածինը, սուրբ կույսը, աստվածամայր: Մարութա անվան ստուգաբանությունը նույնական է աստվածաշնչյան Մարիամ անվան հետ:

3. Ասրվաձածնի փաճարի կառուցումը և դրա կործանումը կռապաշարների կողմից: Այն վերականգնելու փորձը: Վարդապետների /հոգևոր սրբերի/ դավաճանությունը:
4. Էպոսում Եգիպտոսը, Նայասփանն ու Սիրիան բաժանված չեն ազգությունների /լեզուների/: Առաջին հերթին նրանք փարբերվում են հավաքով. օրինակ՝ ամուսինը կռապաշար էր /Եգիպտոսի փիրակալ Մարան/, կինը՝ խաչապաշար:
5. Միասնական ասրված, ծնված՝ Մարությանից:
6. Ասրվաձարնությունը, պարվիրանները, հրեշտակները /ասրծու օգնականներ/, ճակատամարտ հրեշտակների հետ, օգնություն և նախազգուշացում հրեշտակապետին, գահակալումը, պարիժ պարվիրանը խախտելու համար, կռապաշարների և նրանց սրբությունների ոչնչացումը, վերադարձը ավերյաց երկրում, լույսի ճառագայթը լեռան վրա, Նրա աստղը արևելքում:
7. Պղնձե քաղաքը: Մկրտումը բնօրրանում: Ոսկի և կրակ: Պղինձ և կաթ, կաթնային աղբյուր, հաց և գինի և ուրիշ.:
8. Մեսիան մարգարեությունն ու ժամերգությունը, անմահության անեծքի գաղափարը, փրկչի գալուստը:

Նիկտաների (սասունցի հայքերի hiksos), խաչապաշարների ներխուժումը Եգիպտոս /կռապաշարների կենտրոն/, և նրանց կողմից այդ երկրի նվաճումը բնութագրվում է, որպես՝ երկու փարբեր աշխարհայացքների, մահացու պայքարի պարմական ժամանակաշրջան: Խաչապաշարները՝ համոզիչ հաղթանակ փարան: Մակայն այն կրեց ժամանակավոր բնույթ: Եգիպտացիներին հաջողվեց /Էպոսի փարբերակներից մեկում, Մենեքերիմի հետ/ գլխում/ ոչնչացնել խաչապաշարության վերջին օջախներից մեկը՝ Երուսաղեմում:

Եգիպտոսում հիկտաների փիրապետությունը ուղեկցվում է այբուբենի բարեփոխումներով, օրացուցային նոր համակարգի ներդրման և ուրիշ. եգիպտացիները առաջին անգամ ծանոթացան կառքի, ձիու, մանածագործական հասարակության հետ: Նոյ էր նախապարասվում նորարարական բեկում մրցնել՝ բարենորոգիչ- փարավոն Ամենհոպեպ IV- Էխնաթոնի թագավորության ընթացքում /Զ. Ա. 14 դարի սկզբը/: «Այն, ինչ կարարեց Էխնաթոնը՝ արդաստվոր էր. հարկապես արդաստվոր էր՝ Եգիպտոսի հազարամյա ճահճացած հասարակական հարաբերությունների ֆոնի վրա: Նա մեկ ակտով ճեղքալ համարեց հնագույն ասրվածների ողջ համադարձանը, առգրավեց փաճարների ունեցվածքը և, առաջին անգամ պարմության մեջ /Եգիպտոսի/, մրցրեց միասրվածությունը՝ երկրպագունը արևի ասրծուն /ողջ մարդկության հորը/, միայն նրան և ոչ մեկ ուրիշին» (Н. А. Дмитриева, Н. А. Виноградова).

Նիկտական խաչի փոխարեն, ԸՅՏՎ ասրծու խորհրդանիշը դարձավ արևի պարկերը /ավանդական Ռա արևի ասրվածը/, որի ճառագայթները ավարտվում էին մարդկային ձեռքերով:

Մակայն Էխնաթոնի կրոնա-պարմական բարեփոխումները ամրապնդվեցին ոչ երկար ժամանակ: Նրա մահից հետո /թագավորեց 17 փարի/, նախկին պաշարանունքները սկսեցին վերականգնվել:

Խաչապաշարությունը կարևոր դեր խաղաց նաև՝ միասրվածային կրոնի Շձձձձձձձ ձևավորման գործում: Նրա ուսմունքը նույնպես արբացուղի է. Արեգակը, որպես՝ ասրվածություն: Նոր պարմական պայմաններում, Зарадустры ուսմունքը և Էխնաթոնի բարեփոխումները՝ խաչապաշարության արմարներից «կենաց ծառի» վերածննդի և զարգացման փորձեր էին, այն է, այսինքն՝ հավաք մեկ հայր-ասրվածի հանդեպ:

Պարսահական չէ зороастризм-ի գլխավոր ասրվածություն՝ Արամագղը, վերածնվել է հիմք ընդունելով հայկական Արամասր (Արամ և ասրված, որտեղ՝ Արամ նշանակում է հայր, նախածնող): Նրա որդին՝ հայերեն Մհեր-Мер (մ(հեր)- м(ер) րер, այսինքն՝ մեր հայր): Մհերը (Սասունցի Դավիթի հայրը) միաժամանակ հանդիսանում է և Մարա Մելիքի՝ Եգիպտոսի

տիրակալի հայրը,։ Էպոսում այս ազգակցությունը, իսկապես խոր կրոնա-փիլիսոփայական միտք է արտացոլում։ Չէ որ Միերը՝ խաչապաշտ է, Ծովասար լեռան վրա Մարութա Վանքի կառուցողն է, իսկ նրա ավագ որդի Մսրա Մելիքը՝ կռապաշտ է։ Խաչապաշտ հորից ծնվում է՝ կռապաշտ։

Պարթևական myhr(=mihr) - «արև-ըՏավՓայ»։ Միեր, Միպրա, Митра, Mihr – հակական դիցաբանությունում երկնային լույսի և արևի աստված։ Արամ (Արամ/ասպ/ = արա/մ/, որպեղ մ=մ/արդ/, այսինքն՝ Արամ սա արևի մարդ է կամ արևից /արա/։ Եգիպտոսում արևի աստվածը ՌԱ-ն էր։ Եգիպտոս բառը վերձանվում է ինչպես «արեկագնային էությանը օժտված Պրա-ի աստվածային փուն է»։ Դեռևս Զ. Ա. 4000-5000 փարի առաջ, հին Եգիպտոսում՝ Արեգակը համարվում էր գլխավոր աստվածությունը։ Ի դեպ ռուսերեն «հավաք – вера» բառը ունի հեթաբրքիր «արեգակնային» մեկնաբանություն՝ ճանապարհի դեպի արևը (համ. վեդի - वेदः, քամի - ветер, քամահարել- веять, ճյուղ- ветвь, ամառ- весна և արև-ра, արևի /աղեղ/- ծիածան- радуга)։ Նայերեն հավաք (hawat). սրուգաբանորեն կապված է հավ բառի հետ (համ. хаома), (ինչպես նաև հրեեր. хавва, այսինքն՝ Եվա) – կյանք փվող, ձու ածող /կամ հավ/, նմանապես՝ ասպ/ամ/ ат(ам)(atam) - (արմատ, համ. Ադամ - առաջին փղամարդը, մարդ և եգիպտական պաշտանմունք Արոնը՝ արևի աստվածը)։ Ներկաբար «հավաք» հասկացությունում ընկած է արմատի իմաստը (կյանքի հիմքը), նրա բազիսը, ֆունդամենտալ յուրահատկությունը։ Նայկական լեռնաշխարհում հայտնի էր Արապրա երկիրը, արևի երկիրը։

Սասունցի Դավիթը հագնում է հոր հագուստը և կապում նրա գենքն ու գրահը, նստում է հայրական ձին։ Այս բոլոր խորհրդանիշները, ժողովրդական կերպարներ են՝ հայրական հավաքի վերածննդի և զարգացման մոդելներ։ Դավիթը վարվում է այնպես, ինչպես կվարվեր իսկական խաչապաշտը։ Դրա համար էլ նա վերականգնում է Ծովասար լեռան վրա գրնվող՝ Մարութա սուրբ փառարը /Սասուն/։ Սա նույնպես խորհրդանիշ է։ Սակայն, կռապաշտները կործանում են փառարը։

Էխնաթոնի կրոնական օրհներգներից մեկում ասվում է, որ միասնական Աստվածը «գերեվարել է բոլոր ժողովուրդներին և իր սիրո հանգույցներով կապել նրանց»։ Մի՞թե սա չի վկայում, հնադարում, բարեպաշտ և միասնական հավաքի գոյության մասին։ Մովսեսի բարեփոխումները կարարվել են ոչ առանց խաչապաշտների ուսմունքի վրա ազդեցության գործելու։ Նիկոսների արտաքսումը Եգիպտոսից և նրանց բնակեցումը Պաղեստինում, մեծ ազդեցություն ունեցավ հրեա-կռապաշտների վրա։

Աբրահամի նախնիները «ասրել են գեպի այն կողմում /Եփրատ/ և հեթանոսներ են եղել» (Иис. Нав. 24, 2 - 3)։ Նազիվ ծնված, Աբրահամը գոհ դարձավ Նիմվրոդին, Քամի թոռը (Եգիպտական տիրակալը, Բելի հայրը, վառ կռապաշտ, Բաբելոնյան աշտարակի շինարարության ղեկավարը, համ. Նայկի մենամարտը Բելի հետ)։

Մեմի սերունդ՝ Աբրահամը (հրեեր. abraham), բնիկ Ուրա քաղաքից, Նարավային Միջագետքում, Եհովայի հետ կազմել է «պարզամ» /միություն/,-հրեա հովվապետներից և ցեղապետներից մեկը և, Իզմաիլի միջոցով՝ արաբների։ Նազիվ ծնված, նա հավաքների գոհ է դառնում Նիմվրոդի կողմից։ Արդյունքում՝ վերջինս պահանջում է Աբրահամից երկրպագել կուռքերին կամ հենց իրեն, սակայն մերժում ստանալով, նրան նետում է շիկացած վառարանի մեջ, որից Աբրահամը ազատվում է աստծո օգնությամբ։ Աբրահամին համարում են աստվածագիտության և մաթեմատիկայի առաջին ուսուցիչը, այբուբենի հորինողը և այլն։

Առաջին անգամ հրեաների մասին արձանագրվել է Եգիպտոսում հիկոսների գալստյան հետ։ Մ. Խորենացին՝ Նայոց Պարսությունում գրում է, որ Նայկին /Բաբելոնից վերադառնալով հայրական հողը, աշտարակաշինությունից հետո/ կամովին միացան նախնիներին այնպեղ բնակվող մարդիկ /աննշան քանակությամբ/։ Վերջիններս. Մեմի կրթեր որդիներից մեկի՝ Տարբանի սերունդներն էին։ Ընդ որում այս երկրամասը, որպեղ նրանք բնակվում էին, հարևանում էր Սասունի հետ։ Ներկաբար, հիկոսների՝ սասունցի հայկերի հաջող

արշավանքներին կարող էին մասնակցել և մասնակցում էին Տարբանի սերունդները, ովքեր հեքապայում բնակություն հաստատեցին Եգիպտոսում:

Եգիպտոսում, հին հրեական ցեղերի միավորումը. նոր հավաքի՝ միասնական աստծու հիմքի վրա և վերադարձը դեպի «ավերյաց երկիր» /, որպեսզի հոսում են կաթի և մեղրե գետեր՝ կաթի աղբյուրներ և պղնձով հարուստ շրջանները լավ հայրնի էին հին Նայասրանում, քան «Մասունցի Դավիթ», որպեսզի Էպոսի հերոսները լողանում էին կաթի աղբյուրներում և ուժ էին առնում, իսկ Դավիթին, Եգիպտոսում, կերակրում էին մեղրով, որը հատուկ բերում էին Նայասրանից/ քեղի ունեցավ, հավանաբար, հրեական ցեղերից մեկի ուժեղացման արդյունքում, հարկապես Տարբանի սերունդների, ծագումով Նայկական լեռնաշխարհից /Տարոնի երկրամասից/:

Վերջիններս, իրենց գիտակցության մեջ պահպանելով խաչապաշտության փարրերը, նպաստեցին եբրայական կրոնի ծնմանը և քարոզմանը: Մակայն այս փարրերը առարկայորեն ենթարկվեցին նշանակալից փոփոխությունների, ինչպես ձևի, այնպես էլ բովանդակության առումով: Չէ որ դրված էր միանգամայն այլ խնդիր՝ հիկսոսները և իրենց դաշնակիցները խորտակված են, աշխարհը շրջապարված էր կռապաշտերով: Նույնիսկ հին հրեական ցեղերի մեծամասնությունը /Մեմի սերունդները/ երկրպագեցին կուռքերին: Անհրաժեշտ էր նրանց միավորել և շարժվել դեպի Պաղեստին, այն գրավելու համար: Այդ հաջողվեց իրականացնել բիբլիական Մովսեսի կողմից: Նրա մեծությունը, որպես՝ ցեղավարի և առաջնորդի կայանում էր նրանում, որ միասնական Աստծու ուսմունքը՝ բոլոր ժողովուրդների հայրը. նա ձևափոխեց մեկ ժողովրդի /դաշնակից ցեղերի/ ուսմունքի, կրոնի՝ Մեմի որդիների սերունդները: Ծագեց «ընտրյալ լինելու» գաղափարը. դրանից բխող հեքսանքներով հանդերձ: Այսինքն՝ կենսականորեն անհրաժեշտ «ընտրյալ լինելու» համախմբման գաղափարը թույլ տվեց հին հրեաներին իրենց ուժերը միավորել, հաղթահարել արգելքները, կործանել կռապաշտերին և արդյունքում կռվով եր նվաճել փարածքը, «Աստծու կողմից կրակված ժառանգությունը»:

Բոլոր ժողովուրդներին յուրահատուկ է՝ հավաքն առ միասնական աստված, արտաքին պայմանների ազդեցության ներքո, վերափոխել հավաքը՝ միասնական աստծու հավաքի, մեկ «ընտրյալ ժողովրդի» համար:

Տիտուս Քրիստոսի գալուստը՝ Փրկիչը հայրնվել Իսրայելական հողին և քրիստոնեության ծագումը սկզբում ինչպես աղանդներ եբրայական /հրեական/ կրոնում նույնպես օրինաչափ էին: Նասարակությունը և աշխարհը այդ ժամանակ կանգնած էին բարոյական, հոգևոր, գաղափարական, եթե կհաճեք, աշխարհայացքային աղերսի եզրին:

Եբրայական /հրեական/ կրոնը ինչպես ուսմունք կարարյալ նախորդող կրոն էր և արտացոլում էր հոգևոր ոլորտի կուրակված փորձը, սակայն ներփակված էր մեկ ժողովրդի շրջանակներում: Անհրաժեշտ էր այդ սահմանը խախտել, կտրել, որպեսզի աշխարհը և մարդկությունը փրկվի հոգևոր կործանումից: Ահա թե ինչու քրիստոնեությունը օբյեկտիվ կերպով սաղմեր արձակեց հրեական միջավայրում: Տիտուսը ասել է. «*Ես ուղարկված եմ միայն դեպի Իսրայելի, ինչպես գոհված ոչխարներ*»: Այլ կերպ և չէր կարող լինել: Առավել նախապարասրական և պողաբեր էր հարկապես այս հողը: Մակայն հրեացիները դաժանաբար «վրեժ լուծեցին» Քրիստոսից /խաչ հանելով խաչին», ով մարդկությանը բերեց նոր ուսմունք: Այն նշանակալից դեր խաղաց ժողովուրդների հոգևոր կյանքի զարգացման համար, նպաստեց վերածննդի առավել բարձր մակարդակ միասնական Աստծու հնագույն հավաքները բոլոր ժողովուրդների համար, առանց բացառության: Ներթափանցեք Տիտուս Քրիստոս բառի մեջ, և դուք կտեսնեք, որ նա փարբերակում չի դրել ժողովուրդների և նրանց իրավունքների միջև:

Առավել խորհրդանշական է Քրիստոսի «մահը»: Նրան սպիպել են խաչը մեջքին փանել, որպեսզի դրա վրա էլ խաչեն նրան վերջապես: Այս բոլորի իմաստը կայանում է հեքսայալում՝ «Դու ցանկանում էիր մարդկանց խաչ բերել՝ ահա և խաչի վրա կմեռնես»: Խաչի համար և նրա անունով Քրիստոսը ինքնակամ գնում է դեպի փառապանքը, խոշորագույնը և գոհվում,

ասկայն նրա ուսմունքը իր աշակերտների միջոցով փարածվում է ամբողջ աշխարհով մեկ: Նայկական պետությունը առաջինն էր, որ պետականորեն ընդունեց քրիստոնեությունը:

Խաչապաշար-հիկստսների /սասունցի հայերի/ սերունդները չէին կարող չընդունել առաջինը այդքան «ճագումնաբանորեն /գենետիկորեն/» իրենց հոգուն և ավանդույթներին մոտ ուսմունքը:

Նովհաննես Մկրտիչը Քրիստոսի նախակարապետն էր: Նա ընդունեց Քրիստոսին և կարարեց մկրտելու գործողությունը: Մկրտիչի մահից /մահապարժից/ հետո նրա աշակերտները անցան Քրիստոսի կողմը: Այսպիսին է ուսմունքի զարգացման փիլիսոփայությունը: Այսպիսով, խաչապաշարությունը կարելի է համարել քրիստոնեության նախակարապետը:

Եվս մեկ դիպողություն: Որոշ մասնագետներ համարում են, որ Քրիստոսին մահապարժի են ենթարկել հեթանոսական ձևով /հիշեք ապստամբած սպարապահների մահապարժը/, և որ խաչին խաչելը կապված չէ խաչի խորհրդանշի հետ: Սակայն պարժի փվյալ ձևը, մեր կարծիքով, կիրառվել է դեռ սկսած կռապաշարների և խաչապաշարների պայքարի ժամանակ: Վերջիններիս պարժի են ենթարկել իրենց հավաքի խորհրդանիշների վրա: Եվ խաչին երկրպագողները մահը դիմավորել են խաչված խաչին:

Գ. Նարեկացին «Երգ հարության»- ում մեզ է հասցնում վերը շարադրվածի սքանչելի հասարակումը: Նա գրում է, որ Մովսեսի պարվիրանները, նրա կողմից փրված Մինա լեռան վրա՝ սա երկրորդ օրենքն է: Նեբուաբար, առաջին օրենքը Աստու կողմից փրվել է Մասիս լեռան վրա: Չէ որ արաբան իջել է Մասիսից: Նա գրում է, որ արքայի որդու ծնկներին /այսինքն՝ ապագա Տիտոս Քրիստոսի/ և գեղեցիկ փղամարդ պապանյակին /Նովհաննես Մկրտիչի/ դրված էր աստվածային խաչը: Նա գրում է, որ արաբան փանում էր Քրիստոնեության Ավետարանը: Այնուամենայնիվ, ընթերցեք ինքներդ:

Բովանդակություն

Քաղաքակրթության քարե փարեգրությունը

© ArcaLer

Էլեկտրոնային փարբերակ - 2010